

R O Z S U D O K

V M E N E S L O V E N S K E J R E P U B L I K Y

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Eleny Kováčovej a členov senátu JUDr. Jozefa Milučkého a JUDr. Aleny Poláčkovej, PhD., v právnej veci žalobcu: **Lesoochranárske zoskupenie VLK**, so sídlom Tulčík 27, zastúpeného advokátkou JUDr. Ivetou Rajtákovou, so sídlom v Košiciach, Štúrova 20, proti žalovanému: **Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky**, so sídlom v Bratislave, Námestie Ľudovíta Štúra 1, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. 102/2008-rozkl. zo dňa 26. júna 2008, konajúc o odvolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 2 S 176/2008-72 zo dňa 10. decembra 2008, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 2 S 176/2008-72 zo dňa 10. decembra 2008 **m e n í** tak, že rozhodnutie žalovaného č. 102/2008-rozkl. zo dňa 26. júna 2008 v spojení s prvostupňovým rozhodnutím žalovaného č. 4267/2008-2.1/KD zo dňa 22. apríla 2008 podľa § 250j ods. 2 písm. a/ Občianskeho súdneho poriadku **z r u š u j e** a vec **v r a c i a** žalovanému na ďalšie konanie.

Žalovaný **j e p o v i n n ý** zaplatiť žalobcovi náhradu trov právneho zastúpenia vo výške **202,67 €** do troch dní odo dňa právoplatnosti rozsudku na účet právnej zástupkyne žalobcu vedený v S., a.s., č. účtu: X., VS: X.

O d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Bratislave zamietol žalobu žalobcu, ktorou sa domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. 102/2008-rozkl. zo dňa 26. júna 2008, ktorým žalovaný zamietol rozklad podaný žalobcom proti rozhodnutiu žalovaného, odboru ochrany prírody č. 4267/2008-2.1/KD zo dňa 21. apríla 2008, ktorým nepriznal podľa § 14 ods. 1 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len Správny poriadok) žalobcovi postavenie účastníka konania vo veci žiadosti Slovenského poľovníckeho zväzu, Poľovníckeho združenia Lysec - Hôsec Belá - Dulice, v konaní o povolenie výnimky z podmienok ochrany chráneného živočícha – medveďa hnedého s odôvodnením, že správne orgány nie sú oprávnené nad rámec zákona (čl. 2 ods. 2 Ústavy SR) priznať fyzickým alebo právnickým osobám (mimovládny organizáciám – tzv. zainteresovaná verejnosť) postavenie účastníka konania v zmysle Správneho poriadku s tým, že ustanovenie § 82 ods. 3 a 6 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny, v znení účinnom v čase rozhodnutia (ďalej len zákon č. 543/2002 Z. z.) im *expressis verbis* priznával len postavenie zúčastnenej osoby. Aarhuský dohovor nie je v tejto otázke dostatočne konkrétny a jednoznačný, teda nemá priamy účinok v slovenskom právnom poriadku.

Proti rozsudku krajského súdu podal žalobca včas odvolanie a navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zmenil tak, že žalobe v celom rozsahu vyhovie; uplatnil si náhradu trov celého konania. Namietal, že v konaní pred správnymi orgánmi sa dožadoval priznania postavenia účastníka konania na základe priameho účinku čl. 9 ods. 3 Dohovoru o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia publikovaného v Zbierke zákonov pod č. 43/2006 Z. z. (ďalej len „Aarhuský dohovor“) a porušenie svojich práv rozhodnutím žalovaného, ako aj prvostupňového správneho orgánu vyvodzoval z porušenia práv zakotvených v uvedenom článku Aarhuského dohovoru, teda mal mať prístup k správne alebo súdne konaniu, umožňujúci mu napadnutie úkonov a opomenutí súkromných osôb a orgánov verejnej moci, ktoré sú v rozpore s vnútroštátnym právom Slovenskej republiky v oblasti životného prostredia. Žalobca svoje právo byť účastníkom konania v konaniach vedených pred prvostupňovým správnym orgánom aj žalovaným vyvodzoval z ustanovenia čl. 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru, ktorý ako je to zrejme z jeho exaktnej formulácie, zaručuje členom

verejnosti prístup k správne alebo súdne konaniu, umožňujúcemu napadnutie úkonov súkromných osôb a orgánov verejnej moci, ktoré sú v rozpore s vnútroštátnym právom v oblasti životného prostredia bez toho, aby boli dotknuté procesy preskúmania uvedené v odsekoch 1 a 2.

Žalovaný v písomnom vyjadrení k odvolaniu žalobcu navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok krajského súdu v celom rozsahu potvrdil ako vecne správny. Uviedol, že v doložke prednosti je uvedené, že ide o medzinárodnú zmluvu, na ktorej vykonanie je potrebný zákon a súčasne ide o medzinárodnú zmluvu, ktorá neobsahuje priamu úpravu práv a povinností fyzických alebo právnických osôb, nevyplýva z neho ani právo žalobcu byť účastníkom správneho konania. Čl. 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru preto nemožno priznať priamy účinok vo vnútroštátnom práve. Tiež uviedol, že v danom prípade nebola splnená podmienka podľa čl. 9 ods. 2 a 3 Aarhuského dohovoru na to, aby sa žalobca stal účastníkom konania, pretože nebol splnený predpoklad podľa vnútroštátneho práva (§ 82 ods. 3 zákona č. 543/2002 Z. z.), nejde o rozhodnutie podľa čl. 6 uvedeného dohovoru, ani o rozhodnutie, ktoré je v rozpore s vnútroštátnym právom. Čl. 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru je daná možnosť verejnosti napadnúť akékoľvek porušenie právnych predpisov v oblasti životného prostredia, ktorého sa dopustil buď orgán verejnej moci alebo akákoľvek fyzická alebo právnická osoba. Preskúmanie úkonu alebo opomenutia, ktoré je v rozpore s vnútroštátnym právom môže vykonať štátny orgán alebo súd. Podľa implementačného sprievodcu k Aarhuskému dohovoru nemá uvedený dohovor vplyv na právo zmluvných strán (strán dohovoru) ustanoviť kritériá, na základe ktorých môžu mať členovia verejnosti prístup ku konaniam o vymáhaní práva životného prostredia. Tento záväzok môže byť splnený napríklad ustanovením možnosti iniciovať správne konanie (podnet na preskúmanie rozhodnutia mimo odvolacieho konania, podnet na podanie protestu prokurátora).

Najvyšší súd Slovenskej republiky pôvodným rozsudkom sp. zn. 5Sžp/25/2009 zo dňa 2. júna 2009 potvrdil rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 2 S 176/2008-72 zo dňa 10. decembra 2008. Nezistil existenciu prameňa práva, na základe ktorého by mohol žalobcovi priznať postavenie účastníka predmetného správneho konania. Najvyšší súd Slovenskej republiky odkázal na svoj rozsudok 5Sžp/6/2009, ktorý majú účastníci k dispozícii, a v podrobnostiach odkázal na uvedené rozhodnutie.

Žalobca rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Sžp/25/2009 zo dňa 2. júna 2009 napadol sťažnosťou na Ústavnom súde Slovenskej republiky (sp. zn. II. ÚS 140/2010).

Súdny dvor Európskej únie rozsudkom C-240/09 [Lesoochranárske zoskupenie VLK] zo dňa 8. marca 2011 rozhodol, že „Článok 9 ods. 3 Dohovoru o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia schváleného v mene Európskeho spoločenstva rozhodnutím Rady 2005/370/ES zo 17. februára 2005 nemá priamy účinok v práve Únie. Prináleží však vnútroštátnemu súdu, aby poskytol taký výklad procesného práva týkajúceho sa podmienok, ktoré je potrebné splniť na podanie správneho opravného prostriedku alebo žaloby, ktorý bude v čo najväčšej možnej miere v súlade tak s cieľmi článku 9 ods. 3 tohto dohovoru, ako aj s cieľom účinnej súdnej ochrany práv poskytovaných právom Únie, aby mohla organizácia na ochranu životného prostredia, akou je Lesoochranárske zoskupenie VLK, napadnúť na súde rozhodnutie prijaté v rámci správneho konania, ktoré by mohlo byť v rozpore s právom Únie v oblasti životného prostredia“.

Ústavný súd Slovenskej republiky nálezom sp. zn. II. ÚS 140/2010-50 zo dňa 18. apríla 2012 rozhodol, že základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práva a základných slobôd postupom a rozsudkom najvyššieho súdu pod sp. zn. 5Sžp/25/2009 zo dňa 2. júna 2009 porušené boli. Zrušil rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Sžp/25/2009 zo dňa 2. júna 2009 a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 v spojení s § 246c ods. 1 prvá veta Občianskeho súdneho poriadku) preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa, a dospel k záveru, že odvolanie je dôvodné. Rozhodol bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 250ja ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku s tým, že termín vyhlásenia rozsudku bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk.

Podľa ustanovenia § 250ja ods. 8 Občianskeho súdneho poriadku ak Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhoduje ako odvolací súd v obdobnej veci, aká už bola predmetom

konania pred odvolacím súdom, môže v odôvodnení poukázať už len na podobné rozhodnutie, ktorého celý text v odôvodnení uvedie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto postupom podľa § 250ja ods. 8 Občianskeho súdneho poriadku odkazuje na odôvodnenie rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Sžp/28/2012 zo dňa 9. októbra 2012, ktorého celý text uvádza:

„Po zrušení rozsudku najvyššieho súdu Ústavným súdom Slovenskej republiky sa vec dostala opätovne do štádia odvolacieho konania. Právny stav v medziobdobí bol však zmenený existenciou rozsudku Súdneho dvora Európskej únie C-240/09, ktorý zásadne ovplyvňuje právne posúdenie danej veci.

Senát najvyššieho súdu pre ďalší procesný postup v konaní z rozsudku Súdneho dvora Európskej únie stanovil nasledovné závery.

- 1. Čl. 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru nemá priame účinky. Nemohol byť preto právnym základom pre založenie postavenia účastníka správneho konania pre žalobcu tak, ako to tvrdil v žalobe.*
- 2. Súdny dvor však mimo priameho účinku Aarhuského dohovoru jasne povedal, že ide o otázku výkladu národných procesných predpisov, ktoré musia byť vykladané tak, aby bola zabezpečená realizácia hmotného práva Európske únie.*

Skutočnosť, že rozsudok Súdneho dvora EU C-240/09 sa stal prameňom i práva Slovenskej republiky nie je a nebola sporná. Pre ďalšie konanie na všeobecných súdoch aj na správnych orgánoch však má význam skutočnosť, či druhá veta rozsudku, ktorá v podstate zakladá postavenie účastníka správneho konania žalobcovi, má účinky ex tunc alebo účinky ex nunc. Rozlišovanie tohto účinku má význam vo vzťahu k už skončeným konaniam.

Najvyšší súd v konaní pred ústavným súdom uviedol argumentáciu v prospech účinku ex nunc s ohľadom na formuláciu odpovede na predbežnú otázku, t.j., že »... prináleží vnútroštátnemu súdu, aby poskytol taký výklad procesného práva týkajúceho sa podmienok, ktoré je potrebné splniť na podanie správneho opravného prostriedku alebo žaloby...«.

Vzhľadom na to, že išlo o odporúčenie euro konformného výkladu národného procesného práva mal najvyšší súd za to, že uvedená veta naznačuje účinky ex nunc, t.j. od 8. marca 2011.

Ústavný súd v náleze potvrdil všeobecné pravidlo o ex tunc účinkoch rozsudkov Súdneho dvora EU a vzťahol ho i na euro konformný výklad národného práva s poukazom na rozsudok Súdneho dvora zo dňa 4. mája 1999-Sürül C-262/96 Zb. s. I-2685, bod. 107).

Na základe záväzného právneho názoru o ex tunc účinku rozsudku Súdneho dvora EU C-240/09 najvyšší súd dopĺňa, že povinnosť euro konformného výkladu existovala už v čase vydaného napadnutého prvostupňového rozhodnutia žalovaného o nepriznaní postavenia účastníka správneho konania žalobcovi. Najvyšší súd ďalej poukazuje na to, že podľa rozsudku C-103/88 Fratelli Constanzo Spa, výrok pod bodom 4/, správne orgány majú rovnakú povinnosť ako súdy aplikovať Európske právo a zdržať sa aplikácie ustanovení národného práva, ktoré sú v rozpore s nim. Prenesením tohto princípu na daný prípad správne orgány nemôžu poukazovať na čl. 2 ods. 2 ústavy, že nie sú oprávnené konať nad rámec zákona.

Vzhľadom na rozsudok Súdneho dvora Európskej únie C-240/09 zo dňa 8. marca 2011 senát odvolacieho súdu rozhodnutie žalovaného č. 112/2008-rozkl. zo dňa 26. júna 2008 v spojení s prvostupňovým rozhodnutím žalovaného č. 3522/2008-2.1/KD zo dňa 21. apríla 2008 podľa § 250j ods. 2 písm. a/ O.s.p. zrušil a vec vrátil žalovanému na ďalšie konanie. V ďalšom konaní správny orgán musí vyhodnotiť, či správne konania vo veci samej o udelenie výnimky ešte prebiehajú (resp. môžu vzhľadom na existenciu predmetu konania prebiehať), či žalobca mohol realizovať, resp. realizoval svoje práva v konaní, resp. či bol na právach ukrátený. V danom prípade bola výnimka povolená rozhodnutím žalovaného č. 3522/2008-2.1./KD zo dňa 2. septembra 2008. Rozhodnutie je potrebné doručiť žalobcovi.

Pre úplnosť je nevyhnutné doplniť, že zákonodarca zákonom č. 145/2010 Z. z. okrem iného novelizoval i ustanovenie § 82 ods. 3 zákona č. 543/2002 Z. z. s účinnosťou od 1. mája 2010“.

O trovách konania rozhodol odvolací súd podľa § 250k ods. 1 veta prvá v spojení s § 224 ods. 2 a § 246c ods. 1 veta prvá Občianskeho súdneho poriadku tak, že priznal žalobcovi, ktorý mal v konaní úspech, právo na náhradu trov konania.

Žalobca si podaním zo dňa 16. októbra 2008, doručeným krajskému súdu dňa 21. októbra 2008, uplatnil a vyčíslil náhradu trov konania na súde prvého stupňa vo výške 130,75 €, a to trovy právneho zastúpenia za dva úkony právnej služby: prevzatie a príprava zastúpenia vo výške 1465 Sk, žaloba zo dňa 8. septembra 2008 vo výške 1465 Sk, 2x režijný paušál vo výške 2 x 190 Sk, spolu 3310 Sk + 19% DPH, celkom trovy právneho zastúpenia na súde prvého stupňa vo výške 3938,90 Sk, t.j. 130,75 €. Trovy právneho zastúpenia boli uplatnené a priznané v súlade s § 11 ods. 1 v spojení s § 14 ods. 1 písm. a/, c/, § 16 ods. 3 a § 18 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len vyhláška).

Trovy právneho zastúpenia na odvolacom súde si žalobca uplatnil podaním zo dňa 20. marca 2009, doručeným najvyššiemu súdu dňa 23. marca 2009 vo výške 71,92 €, a to trovy právneho zastúpenia za 1 úkon právnej služby - odvolanie zo dňa 4. februára 2009 vo výške 53,49 € a režijný paušál 6,95 €; spolu 60,44 € + 19% DPH, celkom trovy právneho zastúpenia na odvolacom súde vo výške 71,92 €, pričom boli uplatnené a priznané podľa § 11 ods. 1 v spojení s § 14 ods. 1 písm. c/, § 16 ods. 3 a § 18 ods. 3 vyhlášky.

Celkovo bola žalobcovi priznaná náhrada trov právneho zastúpenia vo výške 202,67 € (ktoré pozostávajú z náhrady trov právneho zastúpenia v prvostupňovom konaní vo výške 130,75 € a v druhostupňovom konaní vo výške 71,92 €), ktoré je žalovaný povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne žalobcu vedený v S., a.s., č. účtu: X., VS: X.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.

V Bratislave dňa 30. januára 2013

JUDr. Elena Kováčová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia :

Dagmar Bartalská